

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КИТАЄМОВНИХ ЗМІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТАТЕЙ ПЕРІОДУ КИТАЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ТОРГОВО- ЕКОНОМІЧНИХ ПРОТИРІЧ

Ремінна Дар'я Василівна, студентка IV курсу (групи ФКБ-2-18-4.0д.), спеціальності «Філологія» Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, ORCID: 0000-0002-2311-8701

Науковий керівник: І.В. Семеніст, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східних мов та перекладу Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

У статті розглядаються лексичні особливості китаємовних ЗМІ під час висвітлення китаєсько-американських торгово-економічних протиріч. Було визначено, що вони виконують роль ідеологічного та комунікативного обмінника між різними культурними та соціальними прошарками суспільства. Оперативна та влучна подача гострих соціально-політичних проблем висуває особливі вимоги до подачі інформації, породжуючи при цьому відмінності від інших стилів мовлення. Таким чином намагаються залучити читача та зацікавити його яскравими та колоритними виразами, які мають прихований сенс в основному зрозумілий тільки для китаєського читача. Було проаналізовано як вищезгаданий конфлікт зображується в текстах за допомогою лексичних засобів.

***Ключові слова:** медіадискурс, лексичні особливості, прецедентні феномени (ПФ), ідіоми, торгівельно-економічні протиріччя.*

Актуальність та доцільність дослідження лексичних особливостей китаємовних ЗМІ крізь призму статей періоду китаєсько-американських торговельно-економічних протиріч обумовлена тим, що тексти масової інформації або іншими словами медіатексти під час стрімкого технологічного розвитку є одними з найбільш поширених форм вивчення мови, зокрема публіцистичного стилю. Адже публіцистичний стиль – один із функціональних стилів мови, який широко використовується в текстах засобах масової інформації, як традиційних (друковані видання, телебачення, радіо), так і електронних (Інтернет), де «жива» мова активно переплітається з більш офіційною. Ці складні та багатогранні процеси вимагають більш детального дослідження.

Мета статті: дослідити лексичні особливості у статтях китаємовних ЗМІ. Були розглянуті прецедентні феномени, які найчастіше вживаються в мові

медіадискурсу; знайти прихований символізм, який впливає на формування загальної громадянської-національної думки.

Матеріалом дослідження є статті, взяті з китайської цифрової газети під управлінням Shanghai United Media Group, «The Paper» періоду китайсько-американських протиріч. Газета була запущена в липні 2014 як відгалуження від видання Shanghai United Media Group – Oriental Morning Post. Онлайн виданню була надана більша свобода у висвітленні подій, ніж іншим аналогічним організаціям у Китаї, де уряд жорстко цензурує та контролює ЗМІ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Публіцистичний стиль (政论语体 – zhènglùn yǔtǐ) висвітлює суспільно-виробничу, громадсько-політичну, культурно-освітню сфери життя. Він покликаний висвітлювати соціальні й політичні проблеми на часі, активно впливати на реципієнта, пропагувати певні переконання та ідеї. Він поділяється на такі підстили та жанри: стиль засобів масової інформації (ЗМІ), художньо-публіцистичний (памфлети, нариси, есе, фейлетони) та науково-публіцистичний (літературно-критичні статті, огляди) (Josephi, 2005: 30–32).

Медіадискурс є частиною публіцистичного стилю. Поступово поняття «дискурс» набувало безліч різних визначень, кожне з яких тою чи іншою мірою показувало певну суть явища. Так, наприклад, розуміння дискурсу як діалогу представлено у Т. ван Дейка: у вузькому сенсі дискурс являє собою текст або розмову, тобто вербальну складову комунікативної дії; під дискурсом розуміється «завершений або тривалий продукт», письмовий чи мовний результат комунікативного дії, який інтерпретується реципієнтами (Черниш, 2013: 5). З розвитком ЗМІ та поширенням віртуальної інформації все частіше почали говорити про медійний дискурс.

Одна з найголовніших особливостей медіадискурсу є емоційна забарвленість, котра виявляється в поєднанні суворо-логічного викладення матеріалу з виявленням емоційного ставлення автора до зображуваного, яка спрямована до читача для більш доступної передачі актуальної інформації. Наприклад: «立法部门一些议员总爱对中国公司 «吹胡子瞪眼睛», 但州政府却

很热情，只要企业能给当地带来税收和就业，州政府就会为此创造有利条件» – деякі члени законодавчого органу постійно «злісно зиркають» в бік китайських компаній. Проте уряд штату виявляє привітність і створюватиме сприятливі умови для цього, якщо бізнес приносить сприятливі умови та забезпечуватиме працевлаштування в регіоні»; «既然中国是美国 «前无古人»、可能也是«后无来者»的挑战者，那么逻辑上中美关系的性质就是一种竞争甚至对抗的关系 – Оскільки Китай є для США «безпрецедентним» і, можливо, «незрівнянним» суперником, характер відносин між Сполученими Штатами та Китаєм логічно передбачає суперництво і навіть конфронтацію». Причина використання подібних експресивних виразів полягає в тому, що медіадискурс є частиною публіцистики, предметом якої в свою чергу є суспільство для якого «сухий» виклад інформації не є доречним. Емоційність виражається такими словами як «前无古人 – qián wú gǔrén», який є 成语, донативне значення якого **незрівнянний в історії; небачений, небувалий.**

У цей же час на одному рівні використовуються політично-економічні терміни. Розглянемо уривок з статті, де поєднанні більш розмовний стиль з публіцистичним: «...例如对中方认为 «最重要最敏感»的台湾问题，布林肯、奥斯汀等高官强调拜登政府将维持对台湾长期、强有力和两党一致的承诺，确保台湾有能力防卫自己，并声称美国对台湾的支持 «坚如盘石» – ...наприклад, з питання Тайваню, який Китай вважає «найважливішим і діткливим», високопосадовці, такі як Блінкен і Остін, підкреслили, що адміністрація Байдена підтримуватиме довгострокову, сильну і двопартійну відданість Тайваню, гарантуючи, що Тайвань здатний захистити себе, і стверджуючи, що підтримка з боку США «тверда як скеля»».

До лексичних мовних засобів медіадискурсу належать такі: суспільно-політична лексика (台湾问题 – питання Тайваню; 拜登政府 – адміністрація Байдена; 两党 – двопартійність;) вкраплення розмовної, просторічної лексики (声称 – звертати уваги; 例如 – наприклад;), та книжковий (将).

Час від часу можна прослідкувати так звані 成语 (chéngyǔ), які є властивими для китайської мови та мають багатовікову історію, що стало основою для наповнення різноманітними алюзіями. Зазвичай вони складаються з чотирьох слів, але інколи можуть містити й більше. Наприклад: «经营中美关系, 仍似如履薄冰 – Управління відносинами між США та Китаєм все ще схоже на «ходіння по тонкому льоду»»; «特朗普胜选, 一度让人感到中美关系将面临 «黑云压城城欲摧»的险境 – Перемога Трампа одного разу змусила людей відчувати, що відносини між Китаєм та Сполученими Штатами зіштовхнуться з небезпечною ситуацією – «над країною згущуються чорні хмари». У вищезгаданому реченні 如履薄冰 (rú lǚ bó bīng) та 黑云压城城欲摧 (hēi yún yā chéng chéng yù cuī), що при дослівному перекладі означає «свинцеві хмари готові поглинути місто» або в більш літературному варіанті як «над країною згущуються чорні хмари».

Прослідковується й те, що певна частина статей наповнена висловлюваннями, у яких загальний сенс та мета використання с першого погляду не можуть бути зрозумілою, адже вони несуть в собі певний елемент культурного коду та функціонують у реченні не як ідіоми. Вони можуть належати до різних історичних подій, політичних діячів або відомих книг та фільмів та мають назву – прецедентні феномени.

В основному причина їх використання полягає в тому, що вони використовуються як додатковий інструмент спрямування громадської думки в потрібний напрямок, адже несуть в собі історичну та культурну цінність. Прецедентні феномени створюють так звану проблему «тексту в тексті», часткове цитування не лише відтворює частину афоризму який, будучи ізольованим від свого первісного контекстного оточення, а й стає своєрідним «мікротекстом», який увібрав у себе деякі (якщо не всі) важливі суттєво-первісні значення. Характерно, що журналісти не надто часто використовують перефразування прецедентних висловлювань, в основному вони дослівно цитують, іноді не дуже точно, але залишаючи їх первісний зміст (Stubbs, 1983).

Наприклад: «天生 – 一个仙人洞,无限风光在险峰 Tiānshēng yīgè xiānrén dòng, wúxiàn fēngguāng zài xiǎnfēng» – ця фраза означає, що якщо ви хочете оцінити найнебезпечніші та найдивніші пейзажі, вам все одно доведеться досліджувати їх самостійно, адже менш відомі місця – найкращі. Вираз має джерела з роботи Мао Цзедуна «七绝·为李进同志题所摄庐山仙人洞照». Пан Мао перебував у складному душевному стані та скрутному становищі після періоду «Великого стрибка», блокади та тиску міжнародних антикитайських сил на Китай, з одного боку, і власних помилок у попередній період, з іншого. Цей вірш був написаний 9 вересня 1961 і вперше опубліковано в грудневому виданні 1963 року «Вірші Мао Цзедуна» (Онлайн енциклопедія Baidu). При перекладі інтерпретування даного вислову може бути неправильним та втратити свій першочерговий сенс, оскільки, для іноземців не є їх частиною культурного коду, фальсифікуючи думки та почуття, які були вкладені.

Таким чином, прецедентні феномени дозволяють не тільки оцінити, що думає автор про якусь реальну людину або ситуацію, але й дають розуміння того, в якому напрямку йде вплив і яка система цінностей у даному суспільстві.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Лексичний рівень публіцистичного дискурсу є сприятливим ґрунтом для лінгвістичних досліджень, адже саме на цьому рівні проявляється усе багатство та різноманітність мови й мовних засобів. У прикладах з китайської преси переважають нові семантичні інтерпретації початкових текстів, які не супроводжуються будь-якими змінами в структурі, а також метафоричні інтерпретації, засновані на глибокій образності та експресивності китайської мови які є прецедентними феноменами. Функціонування афоризмів у незмінній, «законсервованій», формі пояснюється національно-культурними та освітніми традиціями Китаю: мудрі думки заучуються напам'ять, цитуються, передаються з покоління до покоління у своїй початковій формі, будучи засобом навчання, виховання, соціального впливу. Одна з найголовніших перспектив це попит китайської мови та культури у сучасному світі, саме тому дане дослідження допоможе зрозуміти та розв'язувати питання лексичних

особливостей мови медіадискурсу та краще зрозуміти нинішню ситуацію на політичній арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Josephi B. Journalism in the global age: Between normative and empirical. *Gazette?* 2005. P. 30–32.
2. Оксана Черниш. Сутність характеристики понять «медіадискус» та «медіатекст» у сучасній медіалінгвістиці. 2013. P. 5.
3. Stubbs M. *Discourse analysis: the sociolinguistic analysis of natural language*. Chicago: University of Chicago Press, 1983.
4. Онлайн енциклопедія Baidu. URL: <https://zhidao.baidu.com/question/22470359.html>
5. 刘 劼 / 新华网 .« 贸易战的黄昏与黎明之间 », 2018. URL: https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_2422037
6. 王建伟/澳门大学政府与公共行政学系教授. «中美关系 | 拜登对华政策: 没有特朗普的» «特朗普主义? », 2021. URL: https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_12822185
7. 澎湃特约撰稿 赵明昊. «经营中美关系, 仍似“如履薄冰»», 2017. URL: https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_1714437
8. 于佳欣、刘红霞、邹多为、杜静/新华社. «沧海横流显本色 – 2020 年中国经济亮眼答卷的启示», 2020. URL: https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_10525686